

Kaj je neposreden povod ljuto vzkipelemu boju? Splošna ocena zadnjih publikacij „Mat. Hrv.“, ki je izšla v 5. številki „Savremenika“. Ta ocena res ni posebno laskava; pa kaj zato? Je li treba zaradi nje mobilizovati vse čete „Matice Hrvatske“? Ako so knjige dobre, prodrle bodo vkljub morebitni nepovoljni ali celo krivični oceni! Vsak delavec naj dela mirno dalje, in ako ima iskreno zavest, da mu delo uspeva, zmagal bo ž njim, ne z reklamo, ki jo počenja zase. Takisto: ako se „Mat. Hrv.“ iskreno zaveda, da je na pravem potu, more biti povsem mirna napram vsem kritikam. Sama si mora biti najstrožja kritikovalka, ne pa kritikovalka — kritik, ki se objavljajo o njej in njenih delih! Ni prava pot, da ona kot protitežje nasproti neugodnim ocenam hvale vsako svoje delo, ne zapazivši na njem niti enega madeža. Samohvala je vedno sumljiva in zbuja nevoljo in nehote odpor; na to smo že lani namignili. Sploh bi bilo najbolje, ko bi Matica v svojem glasilu ne prinašala ocen lastnih del; dovoljena bi bila le bibliografska oznanila. Tako pa v preveliki gorečnosti štiti vsako svoje delo do zadnje pičice; ugovori se potem pleto brez konca in kraja ter v ospredje stopijo kaj hitro osebe, a stvarnost se odrine v stran. Kdor kaže dovolj ravnodušnosti, vanj se bodo kmalu naveličali drezati! Baš „Matica“ mora biti ravnodušna in je lahko, ker ima za seboj moč stare in krepke organizacije. Dosledna njena sedanja obramba nasproti vsakemu očitku dobi takoj značaj nedovoljene reklame in mirni, oddaljenejši motrilci opazujejo že več časa z nepovoljnimi čuti to res nekam reklamsko početje. Da nismo mi osameli, nam kaže dejstvo, da se je v konkretnem slučaju proti temu dvignila celo „mirna Bosna“: v Sarajevskem „Beharju“ (s 1. junija številka 30) so pisane tele vrste: „Ne možemo, da se ovdje ne osvrnemo na nešto . . . A to je reklama „Mat. Hrv.“ o tej knjizi (govori se o Andrijaševićevih „Slikah i pričah . . .“, ki jih je izdala „Mat. Hrv.“ za l. 1907). Ne može se prigovoriti tome, da „Mat. Hrv.“ s ekonomskih razloga obznanjuje sadržinu svojih izdanja; no nikako nije opravdano apsolutnim sudom prejudicirati glasu kritike a po gotovo ne ponizavati svoja prijašnja izdanja na račun novih. Matičina je reklama ovaj put uzvisila Andrijaševića na račun Gjalskoga itd.“ V koliko je Matica udarila Gjalskega („Behar“ se ozira na navdušeno oceno Andrijaševićeve knjige v „Glasu Mat. Hrv.“), tega mi ne bomo preiskovali; opetovano pa izjavljamo, da bo Matica ravnala le v svojem interesu, ako ne stopa pred javnost vedno s samohvaio; ostentativno naj dela, stopa pa naj pred svet le z delom, ne z ostentativnostjo! Tako bo razorožila svoje istinite in dozdevne nasprotnike, med njimi tudi „Savremenik“. *Dr. Jos. Tomišek.*

Splošni pregled

Dvorni svetnik prof. dr. Vatroslav Jagić je slavil dne 6. julija t. l. svojo sedemdesetletnico. Tem povodom so mu izročili njegovi čestilci, prijatelji in učenci slavnostni spis. Vsled znanih razmer na vseučiliščih se je moralo omejiti slavlje na ožji krog. Slavnemu slavistu in učenjaku želimo še mnogo let!

Odkritje nagrobnika in spominske plošče Simonu Gregorčiču. „Osrednji odbor za Gregorčičev spomenik“ je sklenil odkriti dne 6. septembra t. l. spominsko ploščo na rojstni hiši na Vrsnem in nagrobnik „tam gori pri Sv. Lovrenci“ pod sivim Krnom v znak hvaležnosti slovenskega naroda napram geniju velikega pesnika. Spominska plošča in nagrobnik sta delo slovenskega umetnika Bitežnika v

Gorici, omogočila pa je ta spomenika požrtvovalnost Gregorčičevih čestilcev. Slovesnost se bo vršila v skromnem slogu, in sicer po sledečem sporedu: ob 9. zjutraj odkritje spominske plošče na Vrsnem, ob 11. dopoldne pa odkritje nagrobnika na pokopališču. Na obeh krajih bode kratek slavnostni govor (govornika dr. Ozvald in dr. Šorli) in pevci zapoje nekaj Gregorčičevih pesmi. K tej slavnosti so vabljene vse Slovenke in vsi Slovenci. Vrsno je približno sredi med Tolminom in Kobaridom. Udeležniki, ki pridejo po železnici, izstopijo na postaji Sv. Lucija-Tolmin, odkoder lahko dospejo do Vrsna deloma z vozom ali pa peš. Tudi od Trbiža čez Predel se je lahko pripeljati s pošto do Kobarida. Slavnost se konča okoli poldne. Najprimernejša kraja za obed sta prijazna trga Kobarid in Tolmin.

Trubarjev spomenik. Dne 8. septembra t. l. se položi pred „Narodnim domom“ v Ljubljani temeljni kamen Primoža Trubarja spomeniku. Spomenik sam se odkrije šele prihodnje leto, ker ga kipar Fr. Berneker ni mogel dogotoviti do določenega časa. Slovesno polaganje se bo vršilo ob navzočnosti slovanskih časnikarjev, ki bodo septembra meseca imeli svoj shod v Ljubljani.

Shod slovanskih časnikarjev se priredi 8. in 9. septembra t. l. v Ljubljani. To pot se udeleže kongresa časnikarji vseh slovanskih narodov, torej tudi Rusi, Poljaki iz kraljevine, Srbi in Bolgari. Pravila „Zveze slovanskih časnikarjev“ se na shodu izpremene tako, da bodo društvu lahko pristopili organizirani slovanski časnikarji tudi izven Avstrije, kar je bilo dosedaj po pravilih nemogoče. Dne 6. in 7. septembra bo kongres jugoslovanskih časnikarjev. Na tem kongresu se bo razpravljalo in sklepalo, da li naj „Zveza jugoslovanskih časnikarjev“ še nadalje obstoji kot samostojna organizacija, ali se naj stopi z „Zvezo slovanskih časnikarjev“ v eno celoto. Kolikor se da presoditi, bodo jugoslovanska časnikarska društva korporativno vstopila v „Zvezo slovanskih časnikarjev“. Po kongresu se priredi izlet v Bohinj. Kakor javljajo iz Prage, bo ljubljanski kongres izredno številno obiskan, zlasti s strani časnikarjev in književnikov iz Rusije, Srbije in Bolgarske. Posebno iz Petrograda in Moskve se je priglasilo že več veleuglednih oseb. Splošno se pričakuje, da bo ljubljanski kongres nekako izpopolnilo praške slovanske konference.

Slovanski književniki in časnikarji naj se tega kongresa polnoštevilno udeleže. Kdor pa se hoče shoda udeležiti, mora preje pristopiti „Društvu slovenskih književnikov in časnikarjev“ v Ljubljani, ker določajo pravila „Zveze slovanskih časnikarjev“, da se smejo kongresa udeležiti samo tisti, ki so člani kakšnega slovanskega časnikarskega ali književniškega društva.

Rasto P.

Slovanski kongres v Pragi: Dan 13. julija t. l. utegne postati pomemben v zgodovini Slovanstva. Tega dne so se sešli v Pragi zastopniki vseh slovanskih plemen na konferenco, katere poglobitni namen je označil predsednik pri otvoritvi z besedami: „Rešitev vprašanj slovanske konference je rešitev sporov slovanskih narodov“. Vendar enkrat tudi pri Slovanih pravo spoznanje! Namesto medsebojnega pobijanja skupno delo v dosego skupnega cilja – to je deviza, za katero naj bi vzplamtevalo poslej vsako slovansko srce! Nismo tako veliki optimisti, da bi iz pobratimstva poljskih in ruskih članov kongresa izvajali že tudi pobratimstvo obeh narodov. Toda začetek je storjen in ob resni volji merodajnih faktorjev se bo dalo doseči vse. Vsekakor je slovanski kongres velikanskega moralnega pomena, in če ne izpodrinejo treznega, preudarnega dela zopet neplodne fraze, iz katerih smo se, kakor videti, končno vendarle izmotali, ga smemo smatrati za početek nove, veselejše dobe v razvoju slovanskih plemen ter njih napredka v kulturnem in gospodarskem oziru.

na stališču, da naj pišejo znanstveniki tudi malih narodov v svojem jeziku, kajti „resnacija u pogledu narodnoga jezika prvi je stupanj u resignaciji na samostalnost kulturnu“. Ugovor, da jeziku malih narodov nedostaja strokovnih izrazov, ne velja; tudi pri velikih narodih so bili strokovni in strokovno rabljeni izrazi izprva novi, umljivi najprej le strokovnim krogom; a kmalu se razširi interes in ž njim specifične besede, posebna rekla, celo poseben slog. Mi še opozarjamo na tole prednost: kjer se znanstveni jezik šele ustvarja, tam zadobi vse znak večje pristnosti nego ondi, kjer se hodi le po res udobnih, a preveč izhojenih potih. To izkusi vsakdo, kdor se poskuša na obojih poljih. — Jezik sam torej ni nikakšna ovira; saj so moderni jeziki tudi sila prožni. Da pa pri vsebini ne smemo zahtevati in pričakovati v dveh, treh letih uspehov, ki so jih dosegli veliki narodi šele v stoletjih, na to je dr. Bazala umno opozoril.

Dr. Jos. Tomižšek.

Srpski književni Glasnik omenja v 179. številki tudi „Ljubljanski Zvon“ in dr. Murkov članek o Kopitarju in Vuku Karadžiću. V 181. številki je ocenjena Andrijaševićeva knjiga „Slike i prilike iz Neretvanske krajine“, ki jo je omenil tudi naš list; N. Antula pravi v „Glasniku“ (str. 236.) enostavno, da je „knjiga g. Andrijaševića vrlo slaba i bez svake vrednosti“. — Ta sodba se nam zdi vendar preostra.

Dr. Jos. Tomižšek.

Splošni pregled

† **Danilo Fajgelj.** Znani skladatelj slovenski, Danilo Fajgelj, je umrl dne 15. oktobra v Gorici. Rajnik je bil jako plodovit glasbenik in je število njegovih kompozicij zelo veliko. Odličnemu možu časten spomin!

Katalog slovenskih skladbenih del je izdala „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani, ki bo vsled svoje popolnosti prav dobro služil glasbenikom, pevskim zborom itd.

Slovenska Matica. 161. odborova seja. Predsednik je nasvetoval, da bi se Matica letošnjega 20. septembra spominjala z literarno ustanovo. Načeloma je odbor pritrdil nasvetu, ki se je odkazal gospodarskemu in knjižnemu odseku v poročanje. — Umrlemu utemeljitelju Sl. M., dvornemu svetniku Jos. Šumanu, napiše profesor Pleteršnik življenjepis. Knjige izidejo pred Božičem. Določile so se slike za II. del „Kamniških Alp“. Proračun za l. 1909. se je odobril. Zbrati bo še ohranjene ljudske tradicije o francoski dobi. — Zemljevid je rokopisno malone izdelan. — Pleteršnikov slovar bo v svrhu izdaje tehniškega slovarja do konca oktobra ekscerpiran. — Članarino za t. l. je doslej plačalo 2623 udov.

Prevod Prešernovega soneta „Vrh solnca sije solncev cela čeda — —.“ — V graškem listu „Der Aufmerksame“ leta 1833., št. 138., sem zasledil dosedaj neznan prevod omenjenega Prešernovega soneta. Glasi se tako:

Am Himmel steh'n in unermeßnen Zahlen
Der Sterne Herde in der schönsten Pracht,
Und ohne Sonne einsam in der Nacht,
Beschaut die Erde sie mit Wohlgefallen.

Allein sobald mit ihren gold'nen Strahlen
Des Tages Königin im Osten lacht,
Da ist der Erde Liebe neu erwacht:
Die Sonne sieh't sie jetzt allein von allen.

Dem Sternenhimmel gleich sind uns're Auen
Besä't mit zarten Mädchen, holden Frauen,
Zu ihnen wend' ich gern die Blicke hin;

Doch zauberähnlich wird mit einem Mahle
Mein Auge blind für diese Schönen alle,
Erblick' ich sie, des Herzens Königin.

Podpisan je „V. Zusner“. — Vincenc Zusner je bil rojen v Škofji Loki 18. januarja 1803 in je umrl v Gradcu 12. junija 1874. leta. Mož je bil večinoma samouk. Nekaj časa je živel v graški okolici, leta 1825. pa se je naselil stalno v mestu. Leta 1844. je prodal svojo veliko trgovino, ker se je vedno bolj pečal s poezijo in umetnostjo. Kot lirik je bil svoj čas precej na glasu. (Wurzbach, Biogr. Lexikon 60, 321.) — Vidic Zusnerjevega prevoda ne omenja. (Prešernov album, 826. sl.) Kakor je pa iz njegove razprave razvidno, bi bil to prvi nemški prevod iz Prešerna razen pesnikovih lastnih, ki segajo dalje nazaj; kajti šele leta 1844. je objavil Vin. Rizzi v „Illyr. Bl.“ prevod pesmi „Mornar“ in „Sila spomina“.

Janko Bratina.

Asan-aginica v Walter Scottovem prevodu. (Po „Srpskem Književnem Glasniku“ 1908, št. 397.) — V katalogu mnogobrojnih del velikega angleškega romanopisca Scotta, objavljenem l. 1871., je bil zabeležen tudi njegov rokopis „The Lamentation of the Faithful Wife of Asan Aga“; takisto je bilo iz Scottovega životopisa znano, da je l. 1799. imel pripravljen prevod „Asan-aginice“ za neko pesniško zbirko. Prevod je bil prirejen po znanem Goethejevem prevodu te srbske narodne pesmi; to je razvidno tudi iz angleškega naslova, ki doslovno odgovarja Goethejevemu. Dotična zbirka pa ni izšla in Scottov prevod je ostal neporabljen. — Srbe bi seveda zanimalo, kak je ta prevod; Vojeslav Ivanović se je tudi obrnil na pristojno mesto, a je izvedel, kakor poroča v časopisu „The Athenaeum“ (z dne 5. septembra 1908.), da dotični gospodje, ki so v katalogu navedeni kot imetniki rokopisa, v istini tega rokopisa — nimajo. Zdaj se vpraša, kje je rokopis. — „Asan-aginica“ je bila tridesetkrat prevedena v tuje jezike, v angleščino šestkrat.

Dr. Jos. Tomižek.

Tiskovne hibe, oziroma popravki. V „Sonetu“ na strani 600 v zadnji številki čitaj v 8. vrsti od zgoraj doli namesto „snažnim“ snežnim in v 11. vrsti namesto „pregrešeni“ pregrešni. Na strani 617. pa čitaj v pesmi „Ob solnčnem zatonu“ v 7. vrsti od spodaj namesto „jeka“ od meva.

